

Аксиния Джурова представя Георги Лечев – модерния български маринист

Георги Лечев, един от създателите на групата варненски художници от емблематичната фабрика „Вулкан“, заедно със Стоимен Стоилов, Венцислав Антонов, Ванко Урумов, Петьо Маринов, Милко Божков, страстният почитател на „Бийтълс“, „Ролинг Стоунс“, на Достоевски, Джек Керуак, Стайнбек, Съмърсет Моъм, за когото „Животът е една красива игра“, започва кариерата си със запомнящи се графики, с носталгични и стилни интериори, но вече повече от три десетилетия се изявява предимно в пейзажния жанр и в натюрморта. Неговите синьо-бели морски пейзажи, с безбрежна морска шир и заливи, брегове и пясъчни ивици с лодки, са облени от светлина и дъх на море, а в натюрмортите с изведените на преден план и гемащабиранни в пространството окупнени плодове и цветя в любимия зелен, син и оранжев цвят художникът прилага любимия си похват на смесване на интериора с екстериора.

Ако проследим българските художници маринисти, с тяхната сравнително кратка история – не повече от столетие, би трябвало да започнем с Александър Мутафов, с неспокойните и бурни морета, в които водната стихия е пресъздадена в студени тонове, подвижни мазги на четката и развигана живописна фактура. Неговият романтичен подход в предаването на морето, характерен за първите десетилетия на XX в., рядко се нарушава от меланхолични залези и елегични мотиви, каквито ще срещнем при художниците маринисти като Йордан Кювлиев, Христо Каварналиев или Марио

Жеков. След тях следващата крачка към интерпретацията на морските пейзажи прави Георги Баев – Джурлата, с характерния за него композиционен лаконизъм и лирически абстракционизъм, при ярка експресивна цвeтова гама. В картините му ниският хоризонт опира до категорично очертаната линия на морската шир, обикновено спокойна и подчертана чрез тънката пясъчна ивица на преден план, върху която са захвърлени рибарски гемии и лодки.

Изложбата на Георги Лечев, показана в Галерия „Контраст“, разкри появата на нова линия в развитието на този жанр. Негови-

„Лодки на пясъка“

„Мълчалив диалог“

„Кореспонденция в лилаво“

те облени в светлина морски пейзажи, особено съчетание на цветовете – синьо със зелено, червено с оранжево и лилаво, особеният похват на вписване на картина в картината, играта на сложната фактура с оставения на места без интервенция чист бял цвят на платното, едрите мазги, нанесени директни с шпаклата, на места леко пипнати с четката, всичко това в цяло придава на морските пейзажи на Георги Лечев една съвременна и запомняща се интерпретация на морето. В разговор с художника той споделя, че рисува, без да има предварително оформена тема, затова

картините му лесно се подреждат в цикли (*Вечерна хармония, Облаци над вълнолома, Октомврийско спокойствие, Танцът на жеравите*). Както казва, „работя няколко работи едновременно, но не прекалявам“.

Георги Лечев успя не само да създаде свой стил в морския пейзаж, но и да обогати един не особено популярен у нас жанр – натюрморта. В него от особено значение е изборът на плода като сюжет. Така в картините му се появяват разчупени кестени, нарове, райски ябълки, домати, разцъфнали слънчогледи, представени не в затворено пространство на интериора, а на фона

„Варненският фар“

„Лодки в пясъка“

на безкраен хоризонт. Всеки плод символизира съответния сезон с надеждите, тъгата и възраждането за нов живот. Окръпнените форми действат като символни маркери на енергия, с която са ги натоварили времето и представите на хората. Така есенните листа са част от Градината, разделяща се през този сезон с живата природа и подготвяща се за зимен сън, а серията *Ириси в градината* със своя сигнален виолетов цвят, според самия художник подсказват за интелигентността, която те носят.пейзажите с кипариси и вечерната хармония в синьо и зелено (*Диалог в бяло и синьо*), изчистеното византийско синьо в съчетание със зелено – двата любими негов цвята в изгревите и залезите, и в хвърлените в пясъка лодки и Варненският фар, наред с пейзажи-

те от Санторини, *Таянът* и *Да танцуваш с вълните*, са чисто неговата интерпретация на морската тема, в която не забравя и за *Следите по пясъка* – боклуците, останали след хората. А картините в серията *Пингвини* отговарят на конкретни човешки състояния и страсти – *Аз съм отново сам*, *Мълчалив диалог*, *Казват, че ще вали*, *Да правят, каквото искат*.

С тази изложба в Галерия „Контраст“ Георги Лечев показва картини, направени през последните десет години от своя път (2007 – 2017) и се представя като новия модерен български маринист, заел своето място в българското изкуство, разпознаваемо чрез картините му – лирични, изпълнени с обилна светлина, с дъх на море и запомнящи се чисто негов цвятове. ■

Тайните оръжия на морските таралежи

Всички познават явните оръжия на морските таралежи за защита от посегателства и неприятели. Безспорно това са дългите и заострени варовикови игли, разположени по повърхността на тялото им, които стърчат заканително срещу всеки, който се опитва да ги улови или нападне. Множеството варовикови игли

Педицелариите са белите образувания между червените същински игли

всъщност са част от един вътрешен опорен и защитен варовиков скелет, който се образува в кожата на животните в процеса на развитието след излюпването им. Иглите са доста здрави, плътни, заострени и невнимателното посягане или настъпване на пълзящите по морското дъно животни може да донесе доста неприятности на всеки, който ги подценява.

Но между множеството варовикови игли на морските таралежи съществуват и едни други – малко по-къси и подвижни варовикови образувания, които също са част от вътрешния варовиков опорен скелет на животните. Те се наричат педицелари, поради това, че са подвижни и в миналото се е смятало, че са в услуга на движението на животните. По-подробното им изучаване от зоолозите показало обаче, че те не са заострени като иглите, а завършват с 3 малки назъбени варовикови пластинки и са подвижни благодарение на собствени мускулни снопчета. Трите варовикови пластинки на върха също са подвижни и могат да се отварят и затварят подобно на миниатюрни щипки. Било установено също, че тяхната функция също е защитна, но те служели повече за почистване на тялото на морските таралежи от външно замърсяване с тиня, водорасли или при нападение на животните от гребни външни паразитни ракообразни, червеи и гр.

През 2016 г. американски зоолози от университета в Нов Южен Уелс съобщават, че педицелариите при някои морски таралежи могат да се използват и като средство за сплашване и прогонване на неприятеля, в случая на по-едри

хищни риби. Те установили, че морските таралежи от вида *Tripneustes gratilla* при нападение от подобни хищници активно „изстрелвали“ срещу тях множество педицелари, които се забивали в кожата на хищните риби и предизвиквали силно гразнене с назъбените си варовикови „щипки“. Нещо повече, по-обстойни изследвания върху

химическия състав на педицелариите показал, че в тях се съдържат и токсични вещества, които още повече раздразвали хищниците и те бързо се отгалежавали.

Учените забелязали също, че хищните риби като че ли разпознават морските таралежи с токсични педицелари, избягвали ги и се движели на достатъчно разстояние от тях. За да потвърдят изводите си, те провели и следния експеримент. В аквариум без морски таралежи предлагали на два вида хищни риби храна, която съдържала и множество педицелари. Но в единия случай даваните педицелари били с изолирани токсични вещества в тях, а в другия те били без допълнителна обработка за отделяне на токсините. Оказало се, че рибите охотно се нахвърляли на храната с педицелари без токсични вещества, но внимателно избягвали храната от „натурални“ педицелари с токсини. По този начин били изяснени и наблюдаваните преди това случаи с рибни пасажки, които внимателно избягват колонии на морските таралежи от вида *Tripneustes gratilla*, а не се боят да нападнат колонии от други морски таралежи без подобно токсично оръжие.

Публикуваните в известното американско списание „The American Naturalist“ нови факти от защитното поведение на морските таралежи са нов принос в познанията за чудните приспособления на животните в борбата им за съществуване.

По The American Naturalist